
ಅದಿತಿ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಿಯ
ಮಾತನಾಡುವ ದಸರಾ
ಬೊಂಬೆಗಳು

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ

In Mysuru, eight-year-old Aditi is finally trusted to help her grandmother build the family's Bombe Habba, the tiered Dasara doll display, and to place the precious pattada bombe, the king-and-queen dolls her grandmother received at her wedding. Each night of Navaratri, one doll whispers its story to her: a Channapatna wooden elephant, a clay potter, a Yakshagana dancer. Each story reveals the generation of the family that brought it home. On the last night Aditi adds a doll of her own to the steps, then walks with her grandmother to see Mysuru Palace light up, and learns that the best heirlooms are the stories you keep telling, in the language you first heard them in.

ಅದಿತಿ

ಅಜ್ಜಿ

ಮರದ ಆನೆ

ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಬಾರ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷಧಾರಿ

ಗಂಧದ ಗಣಪತಿ

ದಸರಾ ಬಂದ ಮನೆ

ದಸರಾ ಬಂದ ಮನೆ

ಮೈಸೂರಿನ ಆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಚುರುಕು ಇತ್ತು. ಅದಿತಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದಾಗ, ಅಜ್ಜಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಣೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಹಳೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಒಂದರ ಮೇಲೆ “ಬೊಬ್ಬೆಗಳು”, ಮತ್ತೊಂದರ ಮೇಲೆ “ದೀಪಗಳು” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿಯ ಕೈಬರಹ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದಿತಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಎರಡು ಪುಟ್ಟ ದೀಪಗಳಂತೆ ಹೊಳೆದವು.

“ಈ ವರ್ಷ ನಾನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾ?” ಎಂದು ಅದಿತಿ ಕೇಳಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಕನ್ನಡಕದ ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಗಂಭೀರ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು. “ಹೂಂ, ಮೊದಲು ಪರೀಕ್ಷೆ. ಧೂಳು ಕಂಡರೆ ಸೀನದೆ ಇರಬಲ್ಲೆಯಾ?” ಎಂದರು. ಅದಿತಿ ಉತ್ತರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ “ಅಚ್ಚೂ!” ಎಂದು ಸೀನಿದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಜೊರಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

ಅಜ್ಜಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗ ತೆರೆದು, ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ಬೊಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದಿಸಿದರು. “ಇವು ಆಟಿಕೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪುಟ್ಟಮ್ಮ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಹಿಂದೆ ಯಾರದೊ ಕೈ ಯಾವುದೊ ಕಾಲ, ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ,” ಎಂದರು. ಅದಿತಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಏನನ್ನೂ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಸಂಜೆಗೆ ಕೊಣೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಜಾಗ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ನಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬೆ ಹಬ್ಬದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಏಳಬೇಕಿತ್ತು. ಮಲಗುವ ಮುನ್ನ ಅದಿತಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಒಳಗಿನಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣ “ಕಿರ್” ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದಂತಾಯಿತು. “ಮರ ಕುಣಿದಿರಬಹುದು,” ಎಂದಳು; ಆದರೂ ಅವಳ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಮರದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ತಂದರು. ಅದಿತಿ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಒಂಬತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಅದಿತಿ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಮಧ್ಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಇದು ಬೊಂಬೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಾ, ದೊಡ್ಡವರಿಯಾ?” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಕೇಳಿದರು. ಅದಿತಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಲೂರಿ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮರದ ತುಂಡು ತಪ್ಪು ಜಾಗದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದಾಗ ತೂಗಾಟ ನಿಂತಿತು. “ಈಗ ರಾಜರೂ ಸಮುದ್ರಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಅದಿತಿ ನಕ್ಕಳು.

ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಸುಮದು ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತುದಿ ಸರಿಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿ ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿತು. ಅಜ್ಜಿ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಹಿಡಿದರು; ಅದಿತಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಡಚುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಮದ ಇಳಿಜಾರಿನಂತೆ ನಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು.

“ಬಲಕ್ಕಿಂತ ತಾಳ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕು,” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದಿತಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಖಾಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಈಗ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ವೇದಿಕೆಯಂತಿದ್ದವು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಬೊಂಬೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸರದಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ಭಾವ ಅವಳಿಗೆ ಬಂತು.

ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ

ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ

ಕೊನೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜಿ ತಾವೇ ತೆರೆದರು. ಅದರೊಳಗೆ ಮೃದುವಾದ ಹಳೆಯ ರೇಷ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ರಾಜ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಬೊಂಬೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವರ ಉಡುಪು ಮಸುಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಬಂಗಾರದ ಅಂಚು ದೀಪವಿಲ್ಲದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೂ ಮಿನುಗಿತು. ಅದಿತಿ ಉಸಿರನ್ನೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

“ಇವು ನನ್ನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಂದ ಪಟ್ಟದ ಬೊಂಬೆಗಳು,” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದರು. “ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಬಾರಿ ನೀನು ಇಡಬೇಕು.” ಅದಿತಿಯ ಕೈಗಳು ತಕ್ಷಣ ಬೆವರಿದವು. “ನಾನು ಬಿಟ್ಟರೆ?” ಎಂದಳು. “ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಹೆದರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು; ಹೆದರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸದಿರುವುದು ಬೇಡ,” ಎಂದರು ಅಜ್ಜಿ.

ಅದಿತಿ ಮೊದಲು ರಾಜನನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿದಳು. ಅವನ ಕಿರೀಟ ತನ್ನ ಮೂಗಿಗೆ ತಾಗದಂತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದಳು. ನಂತರ ರಾಣಿಯನ್ನು ರಾಜನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು. ರಾಣಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಓರೆಯಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಅದಿತಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಮಡಚನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ಕೂರಿಸಿದಳು.

ಅಜ್ಜಿ ಅದಿತಿಯ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟರು. “ಈಗ ಈ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೈಯೂ ಸೇರಿತು,” ಎಂದರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ದೀಪ ಆರಿದ ಮೇಲೆ, ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಕಿರೀಟಗಳು ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗಿದವು. ಯಾರೊಬ್ಬರೆಲ್ಲರಿಗೆ “ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟೆ” ಎಂದಂತೆ ಅದಿತಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ: ಮರದ ಆನೆ

ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ: ಮರದ ಆನೆ

ನವರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಅದಿತಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಎದ್ದಳು. ಬೊಂಬೆಗಳ ಕೋಣೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ "ಪುಟ್ಟಮ್ಮ, ನನ್ನ ಸೊಂಡಿಲು ಗೊಂಬೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದೆ!" ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದಿತಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದಳು. ಕೆಂಪು-ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮರದ ಆನೆ ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು.

"ನೀನೇ ಮಾತಾಡಿದೆಯಾ?" ಎಂದು ಅದಿತಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು. "ಹೌದು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೊಂಡಿಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೊಂಟ್ಲೆ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆಯೇ?" ಎಂದು ಆನೆ ಕೇಳಿತು. ಅದಿತಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿ, ಮುಖವನ್ನು ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಆನೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಿರ್ ಎಂದಿತು.

"ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಿಂದ ತಂದರು," ಎಂದು ಆನೆ ಹೇಳಿತು. "ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ನನ್ನ ಬಣ್ಣ ಹೊಸತು. ಈಗ ಗೀರುಗಳಿವೆ; ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೀರೂ ಯಾರೊಂದಿಗೋ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದ ಗುರುತು." ಅದರ ಕನ್ನಡ ಅಜ್ಜಿಯ ಜೊಂಪಳದಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದಿತಿ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು, "ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಜ್ಜ ತಂದರಾ?" ಅಜ್ಜಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. "ಹೌದು, ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?" ಅದಿತಿ ಆನೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಅದು ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. "ನಾನು ಊಹಿಸಿದೆ," ಎಂದಳು. ಆನೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುಟ್ಟ ನಗು ಮಿನುಗಿದಂತಾಯಿತು.

ಎರಡನೇ ರಾತ್ರಿ: ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಬಾರ

ಎರಡನೇ ರಾತ್ರಿ: ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಬಾರ

ಎರಡನೇ ರಾತ್ರಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಕೆಳಭಾಗದಿಂದ “ತಿರುಗು, ತಿರುಗು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಿರುಗು” ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸಿತು. ಚಕ್ರದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಬಾರ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದಿತಿ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಾಗ, “ನನ್ನ ಚಕ್ರ ನಿಂತರೂ ನನ್ನ ಕಥೆ ಇನ್ನೂ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆ,” ಎಂದನು.

“ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ತಂದರು?” ಎಂದು ಅದಿತಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಅಜ್ಜಿಯ ಅಜ್ಜಿ ಒಂದು ಊರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡರು,” ಎಂದ ಕುಂಬಾರ. “ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಲಾವಿದ ಮೊದಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿದ. ಅವಸರ ಮಾಡಿದರೆ ಬಿರುಕು; ತಾಳ್ಮೆ ಇಟ್ಟರೆ ರೂಪ. ಇದನ್ನು ನೆನಪಿಡು.” ಅದಿತಿ ತನ್ನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿದಳು.

ಕುಂಬಾರ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮಡಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಒಡಕು ಇತ್ತು. “ಒಮ್ಮೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಜಾರಿದ್ದೆ. ಎಸೆಯುವ ಬದಲು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದರು. ಒಡೆದ ಗುರುತು ಇರುಮದರಿಂದ ಕಥೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುಮದಿಲ್ಲ,” ಎಂದನು. “ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಕಥೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.”

ಮರುದಿನ ಅಜ್ಜಿ ಹೂವಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದಿತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ಒಂದು ಹೂಮ ಓರೆಯಾದಾಗ ಅವಳು ಕೊಪಪಡಲಿಲ್ಲ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಜೋಡಿಸಿದಳು. “ಅಯ್ಯೋ, ಇಂದು ತುಂಬಾ ತಾಳ್ಮೆ!” ಎಂದರು ಅಜ್ಜಿ. ಅದಿತಿ ಕುಂಬಾರನ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿದಳು; ಅವನ ಚಕ್ರ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ತಿರುಗಿದಂತಾಯಿತು.

ಮೂರನೇ ರಾತ್ರಿ: ಕುಣಿದ ಕಿರೀಟ

ಮೂರನೇ ರಾತ್ರಿ: ಕುಣಿದ ಕಿರೀಟ

ಮೂರನೇ ರಾತ್ರಿ “ಧಿಮ್ ತಕ ಧಿಮ್!” ಎಂಬ ಲಯ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಗಿತು. ದೊಡ್ಡ ಕಿರೀಟ, ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಉಡುಪಿನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷಧಾರಿ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. “ನನ್ನ ಕಿರೀಟ ಭಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರವೇಶ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಬೇಕು!” ಎಂದು ಅವನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದ.

ಅದಿತಿ ನಗುತ್ತಾ, “ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕುಣಿಯುವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು,” ಎಂದನು. ನಂತರ ತನ್ನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ. ಅದಿತಿಯ ತಾತ ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ, ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದರಂತೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಿರೀಟ ಮೂರು ಬಾರಿ ಉರುಳಿದರೂ ಮುರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ವೇದಿಕೆಯ ಮೊದಲು ನನಗೂ ಭಯ ಬರುತ್ತದೆ,” ಎಂದ ವೇಷಧಾರಿ. “ಆದರೆ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಲಯ ಕೈಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಧೈರ್ಯ ಎಂದರೆ ಭಯ ಇಲ್ಲದಿರುಮದಲ್ಲ; ಭಯದ ಜೊತೆಯೇ ಸರಿಯಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುಮದು.” ಅದಿತಿ ಮರುದಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದು, ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯೆಳಗಿನ ಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ವೇಷಧಾರಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ “ಮೊದಲ ಸಾಲು ಹೇಳು” ಎಂದನು. ಅದಿತಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಪದ್ಯ ಹೇಳಿದಳು; ನಂತರ ಸ್ವರ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಒಂದು ಪದವೂ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದರು. ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಿರೀಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಎತ್ತರವಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ನಾಲ್ಕನೇ ರಾತ್ರಿ: ಗಂಧದ ನೆನಪು

ನಾಲ್ಕನೇ ರಾತ್ರಿ: ಗಂಧದ ನೆನಪು

ನಾಲ್ಕನೇ ರಾತ್ರಿ ಕೆಂಪೇಗೌ ಕಾಲಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ಅದಿತಿಗೆ ಮೃದುವಾದ ಗಂಧದ ಪರಿಮಳ ತಟ್ಟಿತು. ಹಳೆಯ ಗಂಧದ ಮರದ ಗಣಪತಿ ದೀಪದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. “ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಅದು ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತದೆ,” ಎಂಬ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಕನ್ನಡದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದಿತಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತಳು.

“ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಜಿಯ ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಈ ಮನೆಗೆ ತಂದರು,” ಎಂದ ಗಣಪತಿ. “ಅಜ್ಜಿ ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಓದಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಬಳಿ ಒಂದು ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವರ್ಷಗಳು ಹೋದಂತೆ; ಹಾಡಿನ ಸ್ವರ ಬದಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದರ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ನನ್ನ ಮರದೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿವೆ.”

ಗಣಪತಿ ಆ ಹಾಡಿನ ಮೊದಲ ಸಾಲನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅದಿತಿಗೆ ಅದು ಪರಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಜ್ಜಿ ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುವಾಗ ಹಾಡುವ ಜೋಗುಳ ಅದೇ! ಅವಳು ಮುಂದಿನ ಸಾಲನ್ನು ಹಾಡಿದಳು. ಒಂದು ಹಳೆಯ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೊಸ ಧ್ವನಿ ಸೇರಿ, ರಾತ್ರಿ ಕೆಂಪೇಗೌನನ್ನು ಮೃದುವಾದ ಹೊದಿಕೆಯಂತೆ ಆವರಿಸಿತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದಿತಿ ಅದೇ ಜೋಗುಳವನ್ನು ಗುನುಗಿದಾಗ ಅಜ್ಜಿ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂಮಾಲೆ ನಿಂತಿತು. “ಈ ಸಾಲನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಕಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಿತಿ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, “ಬಹುಶಃ ಹಾಡೇ ನನಗೆ ಕಲಿಸಿತು,” ಎಂದಳು. ಅಜ್ಜಿ ನಗಿದರು; ಅವರ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ನೀರಿನ ಮಿನುಗು ಮೂಡಿತು.

ಐದನೇ ರಾತ್ರಿ: ವೀಣೆಯ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವರ

ಐದನೇ ರಾತ್ರಿ: ವೀಣೆಯ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವರ

ಐದನೇ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿತು. ವೀಣೆ ಹಿಡಿದ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯ ಬೊಂಬೆ ಮಧ್ಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಒಂದು ಬೆರಳಿನ ಬಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಸಿತ್ತು. “ನಾನು ಹಾಡುಮದಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ,” ಎಂದಳು. “ಆದರೆ ಮೌನಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಸಂಗೀತ ಇದೆ.”

ಅದಿತಿಯ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಸಂಗೀತದ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಂತರ ಈ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರಂತೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, “ನನ್ನ ಹಾಡು ಮರೆಯಾದರೂ ಈ ವೀಣೆ ನೆನಪಿಸಲಿ,” ಎಂದಿದ್ದಳಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಸರೆಯಲ್ಲೂ ಆ ಪುಟ್ಟ ವೀಣಾವಾದಕಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಮೊದಲ ಹಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸಾಲು ಮರೆತಿದ್ದಳು,” ಎಂದು ಬೊಂಬೆ ಹೇಳಿತು. ಅದಿತಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕಳು. “ಆಗ ಅವಳು ಸ್ವರವನ್ನು ಹಮ್ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಪದ ಹಿಡಿದಳು. ತಪ್ಪು ಬಂದರೆ ಹಾಡು ಮುಗಿಯುಮದಿಲ್ಲ; ಮುಂದಿನ ಸ್ವರವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು.” ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೊ ಬೇಡವೊ ಎಂದು ಅದಿತಿ ಯೋಚಿಸಿದಳು.

ಮರುದಿನ ಅಮ್ಮ ಬಂದಾಗ ಅದಿತಿ “ನೀನು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಹಾಡು ಮರೆತಿದ್ದೆಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅಮ್ಮ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನಗಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಕೂಡ ನಕ್ಕು, “ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿ!” ಎಂದರು. ಅದಿತಿ ವೀಣೆಯ ಬೊಂಬೆ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಅದು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ಅದರ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗವೊಂದು ಅಡಗಿತ್ತು.

ಆರನೇ ರಾತ್ರಿ: ಬೀಜದ ಚೀಲ

ಆರನೇ ರಾತ್ರಿ: ಬೀಜದ ಚೀಲ

ಆರನೇ ರಾತ್ರಿ ಕೆಳಗಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯ ಬೊಂಬೆ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಚೀಲವನ್ನು ತಟ್ಟಿದಳು. “ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವಿಲ್ಲ, ಬೀಜಗಳಿವೆ,” ಎಂದು ಅವಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದಿತಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ಚೀಲ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದದ್ದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅದರೊಳಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಕಾಳುಗಳು ಕದಲಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ಈ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಅದಿತಿಯ ಅಜ್ಜನ ತಾಯಿ ಮನೆಯ ಮೊದಲ ತಿಜೋರಿಯೆದ ವರ್ಷ ತಂದಿದ್ದರಂತೆ. ಮಳೆ ತಡವಾದಾಗಲೂ ಅವರು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. “ಬಿತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೂಮ ಕೇಳಬಾರದು,” ಎಂದ ರೈತ ಮಹಿಳೆ. “ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು, ಕಾಯಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಇದೇ ನಿಯಮ.”

ಅದಿತಿ ತಾನು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ನೆಟ್ಟ ಮೆಂತ್ಯೆ ಎರಡು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಣ್ಣು ಕೆದಕಿದ್ದನ್ನು ನೆನೆದಳು. ರೈತ ಬೊಂಬೆ ನಗುತ್ತಾ, “ಬೀಜವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗಂಟೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತದೆ!” ಎಂದಳು. ಅದಿತಿಗೂ ನಗು ಬಂತು. “ಈ ಬಾರಿ ಅದನ್ನು ಶಾಂತಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಜೊತೆ ಅದಿತಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಿತಂಬರಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದಳು. ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿದಳು. “ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಏನು?” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಕೇಳಿದರು. “ತಾಳ್ಮೆ,” ಎಂದಳು ಅದಿತಿ. ಅಜ್ಜಿ ನಕ್ಕರು. ಬೊಂಬೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ರೈತ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಬೀಜದ ಚೀಲವನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು.

ಏಳನೇ ರಾತ್ರಿ: ಪಟ್ಟದ ರಾಜನ ಮಾತು

ಏಳನೇ ರಾತ್ರಿ: ಪಟ್ಟದ ರಾಜನ ಮಾತು

ಏಳನೇ ರಾತ್ರಿ ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಿಂದ ಗಂಭೀರ ಕೆಮ್ಮು ಕೇಳಿಸಿತು. “ಅಹಂ!” ಪಟ್ಟದ ರಾಜ ತನ್ನ ಕಿರೀಟದ ಕೆಳಗೆ ಅದಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. “ನನ್ನ ಮೀಸೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಡಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಿತಿ ನಗುವನ್ನು ತಡೆದು, “ನಿಮಗೆ ಮೀಸೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಎಂದಳು. ರಾಜ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿ, “ಅದಕ್ಕೇ ಹಗುರವಾಗಿದೆ!” ಎಂದನು.

ರಾಜನು ಅಜ್ಜಿಯ ಮದುವೆಯ ದಿನದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ. ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಹಿರಿಯರು ರಾಜ-ರಾಣಿ ಜೋಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದರಂತೆ. “ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ,” ಎಂದ ರಾಜ, “ಆದರೆ ಎತ್ತರ ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು ಎನ್ನುಮದಲ್ಲ.”

“ರಾಣಿಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕಥೆ ಅರ್ಧ,” ಎಂದು ಅವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. “ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುಮದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕೇಳುಮದು, ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುಮದು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ಜಾರಿದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿಯುಮದು—ಅದೇ ನಮ್ಮ ಕಿರೀಟದ ನಿಜವಾದ ಹೊಳಪು.” ಅದಿತಿ ಅಜ್ಜಿ ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೆನೆದಳು.

ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ಅದಿತಿ ರಾಜನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿಪಡಿಸಿ ರಾಣಿಯ ಕಡೆ ಮುಖಮಾಡಿಸಿದಳು. “ಈಗ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ,” ಎಂದಳು. ರಾಜ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದಂತಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಅಜ್ಜಿ ಪಟ್ಟದ ಜೋಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, “ಯಾರೊಬ್ಬರ ಜಗಳ ಮುಗಿಸಿದಂತಿದೆ!” ಎಂದರು. ಅದಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ, “ರಾಜಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯ,” ಎಂದಳು.

ಎಂಟನೇ ರಾತ್ರಿ: ರಾಣಿಯ ಕನ್ನಡ

ಎಂಟನೇ ರಾತ್ರಿ: ರಾಣಿಯ ಕನ್ನಡ

ಎಂಟನೇ ರಾತ್ರಿ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅದಿತಿಯನ್ನು ಕರೆದಳು. ಅವಳ ಧ್ವನಿ ಅಜ್ಜಿ ಜೊತೆಗಳದಂತೆಯೇ ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. “ರಾಜ ತುಂಬಾ ಮಾತನಾಡಿದನಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ಸ್ವಲ್ಪ,” ಎಂದ ಅದಿತಿ. ರಾಣಿ ನಗಿದಳು. “ಅವನ ಗಂಭೀರ ಕೆಮ್ಮಿನ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ನಾಟಕ. ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಧೂಳು.”

ರಾಣಿ ಅಜ್ಜಿ ಮದುವೆಯ ದಿನ ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ತಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳಂತೆ. ಅಜ್ಜಿ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕನ್ನಡ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗುನುಗುತ್ತಾ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆದಿದ್ದರಂತೆ. “ಹೊಸ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಪರಿಚಿತ ಪದಗಳು ಜೊತೆಯಾದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ,” ಎಂದಳು ರಾಣಿ.

“ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಂತಿದೆ,” ರಾಣಿ ಹೇಳಿದಳು. “ಹೊರಗೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದರೂ, ಆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಒಳಗೆ ಪರಿಚಿತ ಬೆಳಕು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಥೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಹಳೆಯವರ ನಗು ಮತ್ತು ಹಾಡು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.” ಅದಿತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಾರಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಿರುವುದನ್ನು ಆಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಳು.

ಅದಿತಿ ರಾಣಿಗೆ, “ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಮರೆತರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ಮರೆತರೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳು; ಆದರೆ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೇಳು,” ಎಂದಳು ರಾಣಿ. ಮರುದಿನ ಅದಿತಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಜೊತೆಗಳವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಕ್ಷರಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಓರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಮ ಮನೆಯ ಕಡೆ ತೆರೆದ ಪುಟ್ಟ ಬಾಗಿಲುಗಳಂತೆ ಕಂಡಮ.

ಜೊಗುಳ
ಜೊಗುಳ ಜೊಗುಳ ರೇ
ಜೊಗುಳ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ರೇ
ಕನನಿರಲಿ ನಿನ್ನ ಬಗೆ
ಕಾಯಕ ಕೈಯಲಿ ಹಸವಿರೇ

ಒಂಬತ್ತನೇ ರಾತ್ರಿ: ಪುಟ್ಟ ದೀಪದ ರಹಸ್ಯ

ಒಂಬತ್ತನೇ ರಾತ್ರಿ: ಪುಟ್ಟ ದೀಪದ ರಹಸ್ಯ

ಒಂಬತ್ತನೇ ರಾತ್ರಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದೀಪ ಹಿಡಿದ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗನ ಬಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿತು. “ನನ್ನ ದೀಪಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾನು ಬೆಳಕು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದನು. ಅದಿತಿ ಅವನನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹಲವು ಬಾರಿ ನೋಡಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಮುಖದ ನಗು ಇಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ತಂದಳು,” ಎಂದ ಬಳಿಕ. “ಬಳಿಕ ಹಬ್ಬದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಒಂದು ಜಾಗ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ನೀನು ತುಂಬಾ ಪುಟ್ಟವಳು. ದೀಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಬೀಸುತ್ತಿದ್ದೆ; ಎಲ್ಲರೂ ನೀನು ಬೆಳಕನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆಂದು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಅದಿತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, “ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಕಥೆಯ ಬಳಿಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ನಿನ್ನ ಕಥೆಯ ಆರಂಭದ ಬಳಿ,” ಎಂದನು. “ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಕೇವಲ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮಗು ಅಲ್ಲ. ನೀನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿದೆ, ಪಟ್ಟದ ಬಳಿ ಇಟ್ಟೆ, ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಜಾಗವನ್ನು ನೀನೇ ತುಂಬಬೇಕು.”

ಆ ಮಾತು ಅದಿತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೀಪದಂತೆ ಹೊತ್ತಿತು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದು ಬಳಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಳು. “ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದಿದ್ದರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಪುಟ್ಟ ದೀಪಧಾರಿ ನಕ್ಕನು. “ಮೊದಲ ಬೆಳಕು ಎಂದಿಗೂ ಸೂರ್ಯನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿರುಮದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕತ್ತಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಸರಿಸುತ್ತದೆ.”

ಅದಿತಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆ

ಅದಿತಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದಿತಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಮೃದು ಮಣ್ಣು, ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ನೀರು ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಮರದ ಫಲಕ ತಂದರು. “ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂಪ ಮಾಡು; ನಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ,” ಎಂದರು. ಅದಿತಿ ಕನ್ನಡ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯ ಬೊಂಬೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಳು.

ಮೊದಲ ತಲೆ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಬೊಂಬೆ ತಕ್ಷಣ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. “ಅಯ್ಯೋ, ಇವಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳೇ ತುಂಬಾ ಜಾಸ್ತಿ!” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ನಕ್ಕರು. ಅದಿತಿ ಕೂಡ ನಕ್ಕು, ತಲೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಜೋಡಿಸಿದಳು. ಕುಂಬಾರ ಹೇಳಿದ ತಾಳ್ಮೆ ಅವಳ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು.

ಅವಳು ಬೊಂಬೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ದೀಪವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿದಳು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯದ ನಗು ಕೊಟ್ಟಳು. ವೀಣೆಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕಿವಿಯ ಬಳಿ ಹೂವಿಟ್ಟಳು. ಆನೆಯಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅಗಲವಾದ ಅಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಬೊಂಬೆ ಒಣಗಿದ ಮೇಲೆ ಅದಿತಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೀಲಿ ಉಡುಪು, ಕೆಂಪು ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಹಳದಿ ದೀಪ ಬರೆದಳು. ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ “ಅದಿತಿ, ಎಂಟು ವರ್ಷ” ಎಂದು ಬರೆದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ, “ಇದು ಹೆಸರು ಬೊಂಬೆಯಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ನೆನಪು,” ಎಂದರು.

ಹೊಸ ಕಥೆಗೆ ಒಂದು ಜಾಗ

ಹೊಸ ಕಥೆಗೆ ಒಂದು ಜಾಗ

ಅದಿತಿ ತನ್ನ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಹೊರಳು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆನೆ ಒಂದು ಕಡೆ, ಕುಂಬಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ವೀಣೆಯ ಹುಡುಗಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. “ನನ್ನ ಬೊಂಬೆಗೆ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲ,” ಎಂದು ಅದಿತಿ ಬೇಸರಪಟ್ಟಳು. ಅಜ್ಜಿ ಮಾತ್ರ, “ಕಥೆಗೆ ಜಾಗ ಮಾಡಬೇಕು,” ಎಂದರು.

ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವ ಬೊಂಬೆಯನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳದೆ ಸಾಲನ್ನು ಮರುಜೋಡಿಸಿದರು. ಆನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಡಕ್ಕೆ, ಕುಂಬಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಕ್ಕೆ, ದೀಪಧಾರಿ ಒಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಜಾಗ ತೆರೆದಿತು. ಅದಿತಿ ತನ್ನ ಮಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟಳು. ಅದು ಹಳೆಯ ಬೊಂಬೆಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಸ ಹೂವಿನಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅದಿತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೊಂಬೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಮುತ್ತಜ್ಜ ತಂದ ಆನೆ, ಅಜ್ಜಿಯ ಅಜ್ಜಿ ತಂದ ಕುಂಬಾರ, ತಾತ ತಂದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷಧಾರಿ—ಎಲ್ಲರ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸರಳ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಒಂದೂ ಮಾತು ತಿದ್ದದೆ ಕೇಳಿದರು.

ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಬಳಿಕ ಅದಿತಿ ತನ್ನ ಬೊಂಬೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕಿವಿ ಇಟ್ಟಳು. ಅದು ಇನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. “ಚಿಂತೆ ಬೇಡ,” ಎಂದ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ. “ಅದರ ಕಥೆ ಈಗಷ್ಟೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.” ಉಳಿದ ಬೊಂಬೆಗಳು ಸಣ್ಣ ಕಿರ್, ಟಕ್, ಧಿಮ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿವೆ. ಅದು ಹೊಸ ಸದಸ್ಯೆಗೆ ನೀಡಿದ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಂತಿತ್ತು.

ಅರಮನೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ

ಅರಮನೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ

ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಸಂಜೆ ಅದಿತಿ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಿ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಬೆಳಕು ನೋಡಲು ಹೊರಟರು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸಾಹ, ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳ ಮತ್ತು ಜನರ ನಗು ತುಂಬಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯ ದೀಪಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊತ್ತಿದಾಗ, ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡವೇ ಚಿನ್ನದ ಕಥೆಪುಸ್ತಕದಂತೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅದಿತಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಳು.

“ಅಜ್ಜಿ, ಬೊಂಬೆಗಳು ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಮ,” ಎಂದು ಅದಿತಿ ಕೆಲವೆಗೂ ಹೇಳಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಜಿಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ ನಗಿದರು. “ಅಮ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಮ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ. ನೀಮ ಜೊತೆಗಿಳ ಹಾಡುವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ,” ಎಂದಳು ಅದಿತಿ. ಅಜ್ಜಿಯ ಕೈ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹಿಡಿಯಿತು.

“ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗಲೂ ಕೆಲಮ ಬೊಂಬೆಗಳು ಕಥೆ ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು,” ಎಂದರು ಅಜ್ಜಿ. “ನಿಜವಾಗಿ ಅಮಗಳ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿತ್ತೊ, ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಬೊಂಬೆಯ ಧ್ವನಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.” ಅದಿತಿ ಅರಮನೆಯ ಸಾವಿರ ದೀಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಅವಳ ಮಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆ ಉಳಿದವರ ನಡುವೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದಿತಿ ಅದರ ಬಳಿ ಬಾಗಿ, “ಒಂದು ದಿನ ನೀನು ಮುಂದಿನ ಮಗುವಿಗೆ ನನ್ನ ಕಥೆ ಹೇಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಹೇಳಬೇಕು,” ಎಂದಳು. ಆಗ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ “ಖಂಡಿತ” ಎಂಬ ಪದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದಿತಿ ನಗಿದಳು; ಮನೆಯ ಕಥೆಗೆ ಹೊಸ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿತ್ತು.

ನಲ್ಲಿ Plyx ಮೂಲಕ ❤ ನಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

ನಿಮ್ಮ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ
ಆವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡಿ